

Биологично земеделие

Опитът на Институт „Марица” с торенето на зеленчукови култури, отглеждани в биологично поле

Автор: гл. ас. д-р Цветанка Динчева, Институт по зеленчукови култури „Марица”, Пловдив

Отглеждането на зеленчукови култури по принципите на биологичното земеделие се базира на Наредба №1 от 7.02.2013 г., съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 834/2007 и Регламент (ЕО) № 889/2008. Спазването им строго се контролира от сертифициращия орган, отговорен за стопанството, което е избрало този тип на земеделие.

Спазването на изискванията е нелека задача, особено при съседство с конвенционални производителите или в случай, когато стопанството е със смесено производство. Производителите трудно се решават на този избор поради редица съображения: недостатъчен избор на органични торове, разрешени за употреба; ограничен набор от биопестициди и високата им цена; проблеми с плевелната растителност и трудната борба с нея; проблеми с посевния и посадъчен материал; непостоянният добив и несигурните приходи.

Част от биопроизводителите разчитат на естествените процеси в природата. Те използват за торене органични отпадъци от животновъдството (оборски тор, който трябва да е от биологична ферма или от собственото стопанство - най-добър подход е създаване на затворен цикъл на производство на едно стопанство – съвместно развитите на животновъдство и растениевъдство) и не прилагат растителна защита посредством биологични продукти. За опазване на растенията от нападение на болести и неприятели производителите прилагат агротехнически похвати на култивиране и употреба на растителни продукти. Това обаче не гарантира постоянен и оптимален добив.

От съществено значение е храненето на растенията, за да се гарантира добра продуктивност и същевременно опазване на почвените ресурси.

Произхода и вида на органичният тор са двата фактора, които оказват влияние върху торевата норма и начина на приложение.

Биологичното поле в Институт „Марица” е разположено на площ от 1 ha, където се отглеждат картофи (0,020 ha), градински грах (0,020 ha), фасул (0,020 ha) и главесто зеле (0,050 ha). Останалата площ е в състояние на угар. Полето е регистрирано през 2017 г. в Балкан биосерт. През 2020 г. е получен сертификат за биологична продукция. Съставено е сеитбоображение, така че всяка култура да се отглежда след угар в продължение на четири години. Използвани са два източника на хранителни вещества – вермикомпост (*Б. р. - производство на български производител*) и биологичният продукт **Панамин Агро®** (*Б. р. - иновативен имуностимулант, производство на PANAMIN GmbH, Австрия – напълно съвместим с технологиите в биологичното земеделие*).

Има няколко причини за избора на тези два продукта. На първо място те взаимно се допълват чрез почвено (основно) и листно (допълнително) торене през вегетацията. Балансираното хранене на растенията е ключов фактор за добра продуктивност. Те са изцяло природни продукти. Вермикомпостът е продукт, получен от жизнената дейност на калифорнийските червеи, хранени с отпадък на животновъдството - оборски тор. В процеса на вермикомпостиране обемът на отпадъците се редуцира значително от 40 до 60 %. Крайният продукт е богат на макро- и микроелементи в лесноусвояема форма от

растенията. Освен всички необходими за растенията елементи, той съдържа и множество полезни микроорганизми, които спомагат за храненето на културите. Използва се като комплексен тор с продължително действие. По външен вид вермикомпостът прилича на финно смлян торф. Той се отличава с висока способност да адсорбира и задържа вода и хранителни вещества и същевременно има добра въздухопроводимост. Благодарение на тези си качества той повлиява положително върху физичните и химични свойства на почвата. Продуктът трябва да се съхранява в добре затворени съдове, за да се поддържа оптимална среда за жизнените дейности на микроорганизмите. Не трябва да се съхранява в съдове със свободен достъп на въздух, защото изсъхва. Торвата норма е в литри, а не килограми. В научни изследвания е доказан неговият ефект като стимулатор на растежа, повишаване устойчивостта на разсада към болести, увеличаване на добива. Това е тор с непостоянен състав и съдържанието на хранителни вещества зависи от произхода на оборския тор и от вида на животните, отглеждани във фермите. Ето защо е препоръчително торвата норма да се определя след извършен агрохимичен анализ на продукта, на почвата и съобразно изискванията на зеленчуковата култура, която ще се отглежда.

Внасянето на Панамин Агро през вегетацията има благоприятен ефект върху жизнените процеси на растенията. Той съдържа калциев карбонат, магнезиев карбонат, силициев диоксид и много макро и микроелементи: калий, цинк, желязо и фосфор. Продуктът е финно смлян бял прах, който лесно се разтваря във вода. Приложението му като листен тор през вегетацията оказва бърз ефект поради лесното усвояване от растенията. Продуктът има и растителнозащитен ефект, защото създава филм върху листната повърхност и служи като преграда на смучещите насекоми, приносители на вируси по растенията.

В Таблица 1 са представени схемите на приложение и торовите норми при отделните култури.

Таблица 1. Схеми на торене на зеленчукови култури, отглеждани на биологично поле на Институт „Марица”

Култура	Органичен тор - приложение			
	Почвено - вермикомпост		Листно – Панамин агро	
	Време и начин на внасяне	Норма	Време и начин на внасяне	Норма
Картофи (клубените не са предварително рътени)	По време на засаждане на клубените	800 L/da	Внесен е двукратно, в интервал от 14 дни. Първото внасяне е около два месеца след засаждане на клубените.	0,5 % (50 гр. на 10 л вода)
Градински грах*	Внася се еднократно, с окопаване на растенията, около 20-25 дни след поникването им.	350 L/da	Внася се двукратно, в интервал от 14 дни. Първото внасяне е във фаза цъфтеж.	0,5 %.
Фасул*	Внася се еднократно, с окопаване на	350 L/da	Внася се двукратно, в	0,5 %.

	растенията, около 20-25 дни след поникването им.		интервал от 14 дни. Първото внасяне е във фаза цъфтеж.	
Главесто зеле*	Първо внасяне е с окопаване на растенията, 14 дни след засаждането и	600 L/da	Внася се двукратно, в интервал от 14 дни.	0,5 %.
	Второ внасяне след 14 дни, с окопаване на растенията.	300 L/da		

***Панамин Агро** ще се внесе при тези култури през вегетацията на 2021 г. Добрите резултати при картофи през 2020 година са причина да се продължи експерименталната дейност и при другите култури.

Специфика на приложение на торовете

Вермикомпост

-**Картофи.** Торът се внася еднократно непосредствено преди засаждане на клубените, като преди това площта е набраздена. Определеното количество тор се разпръсква по дъното на браздите, след което се поставят клубените.

-**Градински грах и фасул.** Торът се внася еднократно, преди окопаване на растенията. Разпръсква се близо до стъблото на растението.

-**Главесто зеле.** Торът се внася двукратно. Определеното количество се внася преди окопаване. Разпръсква се близо до стъблото на растението.

Панамин Агро.

Третирането на растенията се извършва сутрин около 10 часа, когато по тях няма роса. Разпръскването на разтвора трябва да се извърши бързо, преди силното слънчево греене и повишаване на температурата. При невъзможност да се извърши третиране на растенията сутрин, може да се извърши привечер, когато слънчевото греене е по-слабо и температурата е по-ниска, отколкото през деня.

В таблица 2 са представени добивите от културите по години и средният добив за периода.

Таблица 2. Добиви от културите, kg/ha

Култура	Година			Среден добив
	2018	2019	2020	
Картофи – (добив , kg/0.020 ha)	250,0	730,0	435,0	471,7
Градински грах* (добив , kg/0.020 ha)	-	7,5	5,5	6,7
Фасул* (добив , kg/0.020 ha)	-	8,5	8,5	7,3
Главесто зеле* (добив, kg/0.050 ha)	160,0	360,0	160,2	226,7

Продуктивността на картофите в значителна степен зависи от климатичните условия и появата на колорадския бръмбар. В години с благоприятни климатични условия за

намножаване на неприятелят реколтата от биологичното поле може да бъде изцяло компроментирана. Обратно, когато годината се характеризира с по-хладно и дъждовно време в периода на вегетация на картофите могат да се достигнат доста високи добиви. Това го потвърждават данните в таблица 2.

Продуктът от вермикомпост и Панамин Агро могат да бъдат използвани в биологичното земеделие. Лумбрикал е разрешен за употреба съгласно Регламент (ЕО) № 834/2007.

Панамин Агро притежава сертификат за биологично приложение.

Както вече беше посочено по-горе, освен при картофите, експерименталната дейност с приложение на Панамин Агро ще продължи на биологичното поле на Институт Марица и при останалите култури.

Снимки: Биологично поле на Институт по зеленчукови култури „Марица”, Пловдив